

TÖREBODA MARIESTAD GULLSPÅNG
Kommuner i samarbete

Miljökrav på fordonstvätt

Mariestad Töreboda Gullspång

Antaget av Miljö- och
byggnadsnämnden
2013-09-25

Innehållsförteckning

Definitioner	3
Fordon	3
Fordonstvätt.....	3
Anläggningsstorlek	3
Ny-, om- och tillbyggnad.....	4
Övergripande motiv och riktlinjer	4
Krav vid nyinstallation	4
Miljökvalitetsmål.....	5
Avloppsanslutning.....	6
Tvättkemikalier	6
Egenkontroll	6
Generella krav	7
Utsläpp till vatten.....	8
Utsläppsmål.....	8
Oljeavskiljare och reningsteknik	9
Provtagning	9
Minimikrav på en provtagningsrapport.....	9
Tidplan	10
Tvätt utanför anläggning.....	11
Nyckeltal	12
Uppföljning och revidering	12

Definitioner

Fordon

Fordon som används i yrkesmässig verksamhet: Lastbilar, taxibilar, tjänstebilar, bussar, servicebilar etc. som används i företag eller av offentliga verksamheter. Också arbetsmaskiner och liknande räknas hit.

Gruppen är långt ifrån enhetlig, varför bedömningen kan bli något annorlunda från fall till fall. Grundtanken är dock att samma krav ska gälla för alla.

Privatfordon: Personbilar, mindre lastfordon etc. som ägs eller disponeras för privat bruk.

Fordonstvätt

Med *fordonstvätt* avses i denna policy anläggning byggd för att tvätta fordon. Med fordonstvätt avses också sådan som används i verksamhet med annan huvudsaklig inriktning. Definitionen omfattar såväl manuell (t.ex. gör-det-själv-hallar) som automatisk tvätt.

När det gäller avspolning av fordon utan användning av kemikalier vid enstaka tillfällen på andra anläggningar eller platser än de som anges ovan får bedömning göras från fall till fall. Exempelvis för verksamheter med oljeavskiljare där ett fåtal avsköljningar görs (t.ex. mindre bilverkstäder som ibland måste skölja av smutsiga eller snö-/isbelagda fordon) kan kraven i policyn frångås.

Anläggningsstorlek¹

Stora: Anläggningar som är anmälningspliktiga enligt Miljöprövningsförordningen (2013:251), dvs. minst 5 000 personbilstvättar eller minst 1 000 tvättar av andra motordrivna fordon (lastbilar, bussar, traktorer etc.) per kalenderår.

Mellanstora: Anläggningar som tvättar minst fem personbilar eller ett tyngre fordon per arbetsdag, vilket motsvarar minst c:a 1250 personbilar eller 250 lastbilar/bussar/traktorer/etc per år.

Små: Anläggningar som tvättar mindre än 1250 personbilar eller 250 tyngre fordon per år. Hit hör bl.a. många tvättar som inte är öppna för utomstående, t.ex. tvätthallar och tvättplatser i garage m.m. på företag och förvaltningar.

¹ Vid anläggningar med tvätt för både personbilar och tyngre fordon där belastningen från antalet tvättar inte passar in i någon av anläggningsstorlekarna görs bedömning av klassificering i det enskilda fallet.

Ny-, om- och tillbyggnad

Som *nybyggnad* räknas installation av fordonstvätt hos en befintlig verksamhet som tidigare inte har bedrivit fordonstvätt eller en nystartad verksamhet med fordonstvätt.

Som *ombyggnad* räknas genomgripande förändring eller utbyte av tvätt- eller reningsutrustning etc. Normalt underhåll eller service omfattas inte.

Som *tillbyggnad* räknas utökning av tvätthallsstorlek, tillägg av fler tvättplatser o. dyl. Tillbyggnad på t.ex. en bensinstation av annat än tvätten omfattas inte.

Övergripande motiv och riktlinjer

Denna policy har som utgångspunkt att fordonstvätt medför risk för miljöpåverkan. Det gäller såväl vid tvätt utanför anläggningar, som vid tvätt i anläggning ansluten till spill- eller dagvattenledning eller till enskilt avlopp.

Krav vid nyinstallation

Vid nyinstallation av fordonstvätt ska anläggningen innefatta följande komponenter:

- Oljeavskiljare
- Slamavskiljare (kan vara integrerad i oljeavskiljaren)
- Provtagningsbrunn eller motsvarande, belägen efter oljeavskiljare och eventuell annan rening
- Oljenivåalarm
- Vattenmätare – Det ska finnas en separat vattenmätare för det inkomande vattnet till alla fordonstvättar

Miljökvalitetsmål

De 16 nationella miljökvalitetsmålen och deras delmål syftar till att främja människors hälsa, värna den biologiska mångfalden och naturmiljön, ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena, bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga samt trygga en god hushållning med naturresurserna.

När det gäller fordonstvättar bedöms miljömålen *Giftfri miljö* och *God bebyggd miljö* vara mest relevanta.

Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.

God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Aktuell information om miljökvalitetsmålen finns på www.miljomal.nu.

Avloppsanslutning

En bedömning från fall till fall får göras av anslutning till spill- eller dagvattennät. Spillvattenanslutning är vanligast och är att föredra i de flesta fall, bl.a. med tanke på att en tillfällig driftstörning i en biltvätts reningsanläggning inte får så stort genomslag i ett större reningsverk. En sådan störnings verkan i miljön kan däremot bli påtaglig om utsläppet sker direkt till recipient via en dagvattenledning.

Om utsläpp till dagvatten eller direkt till recipient sker bör krav på särskilda försiktighetsåtgärder ställas, t.ex. längre gående rening och efterpoleringssteg.

Tvättkemikalier

Endast positivt miljömärkta medel, t.ex. Svanenmärkta, eller medel som uppfyller miljökrav på tvättmedel i Rapport 2005:13 *Miljökrav på fordonstvättmedel* (f.d. Kemikaliesvepet) eller senare utgåva av denna bör godtas. Rapporten samt exempel på tvättmedel som uppfyller kraven finns på Naturskyddsföreningens hemsida ². För andra medel måste leverantören/användaren visa att medlet uppfyller motsvarande krav.

Egenkontroll

Egenkontrollen är ett verktyg för att se till att verksamheten lever upp till miljöbalkens grundläggande krav på resurshushållning och hänsyn till hälsa och miljö. En väl fungerande egenkontroll ger också förutsättningar för att upptäcka fel på utrustning och felaktig hantering innan eventuella skador uppstår.

Alla som bedriver en verksamhet som kan medföra påverkan på miljö eller människor är skyldiga enligt miljöbalken 26 kap. 19 § att kontrollera sin verksamhet. Tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter omfattas även av de mer preciserade kraven i förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll.

Skötsel och egenkontroll är viktiga förutsättningar för verksamhetsutövare att klara policyns utsläppsmål.

² Rapporten hittas på <http://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/kemikaliesvepet/kemikaliesvepet-miljokrav-fordonstvattmedel.pdf> och listan på <http://www.naturskyddsforeningen.se/kemikaliesvepet>

Generella krav

Vid anslutning till kommunalt reningsverk får inte förekomma ämnen i sådan mängd och med sådan sammansättning att funktionen i reningsverket störs genom exempelvis:

- Nitrifikationshämmning i biosteget
- Övrig toxisk påverkan
- Andra negativa effekter på olika reningssteg

Stabila organiska ämnen eller metaller får inte tillföras i sådan mängd att slammet i avloppsverken inte kan användas för spridning på grönytor. Dessa krav tillgodoses huvudsakligen genom val av tvättkemikalier och en väl fungerande reningsanläggning. Vid anslutning till kommunalt spillvattennät kan VA-avdelningen i Mariestad, Töreboda och Gullspång, med stöd av lag om Allmänna Vattentjänster och ABVA³ ställa krav på föroreningshalt i spillvattnet.

Särskilda åtgärder:

- Förhindra spill av avfettningsmedel vid föravfettning utanför tvätthall när kunderna lägger på avfettningsmedel innan de kör in i hallen. En hårdgjord yta under tak med avrinning in till hallen kan vara en åtgärd.
- Stationen bör bara tillhandahålla lämpliga avfettningsmedel för föravfettning.
- Stationen bör inte sälja produkter som kan äventyra anläggningens funktion.
- Vattenbesparing genom högtryck och anordning för kontroll och dosering av tvättkemikalier.

³ ABVA = Allmänna bestämmelser för brukande av allmän VA-anläggning

Utsläpp till vatten

Utsläppsmål

Följande bör gälla för utsläpp till vatten:

1. Högsta spillvattenmängd (månadsmedelvärde) och högsta mängd föroreningar per fordon		
	Personbil	Lastbil, buss, m.fl. vägfordon ⁴
Spillvattenmängd ⁵	100 liter ⁶	300 liter
Samlinparameter: bly, krom, nickel	10 mg	30 mg
Kadmium	0,25 mg	0,75 mg
Zink	50 mg	150 mg
Oljeindex	5 g	15 g

Följande gäller enbart för stora anläggningar som byggs nya eller bygger om tvätt- och/eller reningsanläggning.⁷ (se även fotnoter 3, 4 och 5)		
	Personbil	Lastbil, buss, m.fl. vägfordon
Spillvattenmängd	100 liter	300 liter
Samlinparameter: bly, krom, nickel	5 mg	15 mg
Kadmium	0,10 mg	0,30 mg
Zink	50 mg	150 mg
Oljeindex	2,5 g	7,5 g

2. Nedbrytbarhet	Kvot BOD ₇ /COD _{Cr} ⁸
Spillvattnet	>0,3
Det är viktigt att COD _{Cr} -värdet är så lågt som möjligt, eftersom det indikerar hög ”smutshalt”	

⁴ Räknat på ett 12 meter långt fordon, vilket innebär att man ibland får räkna om mängderna. Ett förslag på omräkning finns i SIS Miljömärkning av Fordonstvättar (kriteriedokument): ”En fordonsenhet är ett fordon, lastbil eller buss på 12 meters längd. 0,5 fordonsenheter är en van eller t ex en färdtjänstbuss på ca 6 m. 1,5 fordonsenheter är t ex ledbuss eller semitrailer på ca 18 m. 2 fordonsenheter är en bil plus släp på ca 24 m.” Dokumentet finns på www.svanen.nu

⁵ Riktlinjerna ställer inga krav på recirkulation men verksamheten bör verka för att hålla nere vattenförbrukningen. Vissa anläggningar kan kräva en viss grad av recirkulation för att fungera tillfredställande. Höga vattenmängder kan i vissa fall medföra sämre rening. Vattenmätare för tillförd vattenmängd bör finnas

⁶ Fordonens meddrag av vatten, det som följer med bilen ut på gatan, är inte medräknat. Kan vara 5-20 liter/personbil. (Totala färskvattenåtgången per personbil blir alltså 105-120 liter.) Det är svårt att säga något generellt om meddrag från större fordon, eftersom det kan variera mycket. En lastbil med kapell kan i värsta fall ta med sig flera hundra liter vatten, medan bussar generellt inte drar med sig så mycket (några gånger mer än en personbil).

⁷ Branschorganisationen SPI (Svenska petroleum Institutet) rekommenderar dessa riktvärden för sina medlemmar, motiverat med utgångspunkt i bästa möjliga teknik.

⁸ I analysen av COD_{Cr} används kvicksilver. Parametern kommer att fasas ut och ersättas med en annan.

Oljeavskiljare och reningsteknik

En oljeavskiljare krävs alltid. Klass 1-avskiljare har större förutsättningar att uppnå utsläppsmålen avseende oljeindex.

Oljeavskiljare vid såväl nya som befintliga verksamheter bör uppfylla Svensk standard SS-EN 858 del 1 och 2⁹.

Del 1 innehåller principer för produktutformning, provning, märkning och kvalitetskontroll. Del 2 innehåller dimensioneringsanvisningar, nominell storlek, installation, drift och underhåll. (Standarden ger anvisningar om hur oljeavskiljare ska kontrolleras och underhållas, samt hur ofta.)

För att få beteckningen klass 1-avskiljare får halten av opolära kolväten vara högst 5 mg/l i utgående vatten. För att uppnå detta är avskiljaren vanligtvis försedd med koalescensfilter eller lameller. För avskiljare i klass 2 får halten opolära kolväten i utgående vatten vara högst 100 mg/l. Klass 2-avskiljare är vanligtvis utformade som traditionella gravitetiska avskiljare.

I första hand bör oljeavskiljare vara försedda med larm. Alternativt kan rutiner i egenkontrollen säkerställa att tömning och tillsyn sker tillräckligt ofta.

För att klara utsläppsmålen avseende metaller och organiska ämnen krävs oftast ytterligare reningssteg efter oljeavskiljaren, t.ex. filtrering, biologisk rening eller kemisk fällning.

Provtagning

Provtagning på utgående vatten ska ske så ofta som det behövs för att kunna bedöma anläggningen. Normalt innebär det provtagning 1-3 gånger per år vid stora och mellanstora anläggningar. Vid små anläggningar med visad god reningsfunktion kan provtagning ske vartannat år.

Provtagning ska ske under högsäsong (normalt november-mars) vid normal - hög belastning, vid tillfälle då oljeavskiljaren inte tömts helt nyligen. Provtagningen bör vara flödesproportionell eller tidsstyrd och tas ut som ett samlingsprov under ett intervall av minst sex timmar.

Provtagning ska utföras av certifierad provtagare, helst en oberoende part, och ska analyseras på ackrediterat laboratorium.

Minimikrav på en provtagningsrapport

- beskrivning av provpunkten (placering, utformning och vattenförhållanden)
- beskrivning av provtagningsmetodiken

⁹ Kan beställas från Svensk Standard www.sis.se

- datum för service av reningsanläggning (om ytterligare reningssteg finns), samt tömning av slam- och oljeavskiljare
- hur man har gjort för att undvika att ta prover på stillastående vatten
- beskrivning vad som är anslutet till oljeavskiljaren
- analysresultat från provtagning, ska redovisas på ett sådant sätt att det kan jämföras med utsläppsvärdena i denna policy.
 - avläsning av vattenmätare (hur mycket vatten som gick åt under provtagning)
 - hur många fordon som tvättades under provtagningen

Tidplan

Åtgärder för att klara utsläppsmålen bör genomföras enligt följande:

	Omedelbart	Senast 2017-12-31
Stora anläggningar	Utsläppsmål ska klaras vid samtliga. För nya och ombyggda stora tvättar gäller de strängare utsläppsmålen.	De strängare utsläppsmålen ska klaras vid samtliga.

	Omedelbart
Medelstora anläggningar	Oljeavskiljare ska finnas vid samtliga. Utsläppsmål ska klaras vid samtliga.

	Omedelbart	Senast 2015-12-31
Små anläggningar	Oljeavskiljare ska finnas vid samtliga. Utsläppsmål ska klaras vid nybyggnad.	Utsläppsmål bör klaras vid samtliga Se anm. 1 Se anm. 2

Anm. 1 Tidplanen anger en rimlig övergångstid för utsläppsförbättrande åtgärder. När det gäller befintliga verksamheter bör val av tidpunkt för åtgärden göras med hänsyn till anläggningens storlek ur utsläppssynpunkt, recipientens känslighet, nyligen gjorda investeringar osv. Det kan innebära att utsläppsmålen kan komma att uppfyllas tidigare för vissa anläggningar och något senare för andra.

Anm. 2 Med undantag för de anläggningar där det inte är skäligt att ställa krav med stöd av miljöbalken. Det kan till exempel bero på lokalisering, recipient och verksamhetens art. Det handlar om enstaka anläggningar där tillsynsmyndigheten bedömer att undantag bör göras. Det

kan också vara så att det bedöms mer rimligt för några anläggningar att införa rening något senare än 2015. Detta ska dock inte betraktas som en generell undantagsregel, utan principen är att samtliga bör införa rening.

Tvätt utanför anläggning

Följande *godtas inte* vare sig för privatfordon eller fordon som används i yrkesmässig verksamhet:

- Tvätt på gata, asfalterad parkeringsyta eller dylikt, så att avrinning kan ske till dagvattenbrunn, dike eller dylikt.
- Tvätt i garage med golvavlopp.

Motivet är att miljöfarliga kemikalier i tvättvattnet skadar miljön. När bilen tvättas på gatan går tvättvattnet oftast via brunnen rakt ut i sjöar och vattendrag.

Följande *kan godtas* för privatfordon:

Avspolning av lera, grus, damm utan användande av tvättkemikalier.

Fordonet ska stå på mark utan avrinning till dagvattenbrunn, öppet dike, vattendrag, sjö etc. Det får heller inte finnas vattentäcker som kan påverkas. Plan gräsbevuxen mark är att föredra, grusplan också godtagbart. Markägarens tillstånd krävs. Kommunal mark bör inte upplåtas generellt för detta ändamål.

För fordon som används i yrkesmässig verksamhet kan detta godtas vid enstaka tillfällen.

Det allra bästa för miljön är att tvätta bilen i en miljöanpassad biltvätt

Det näst bästa alternativet är att tvätta bilen i en "Gör Det Själv-hall"

Nyckeltal

Målet med riktlinjerna är att alla verksamheter med fordonstvätt ska uppnå utsläppsmålen enligt den utsatta tidsplanen. Miljö- och byggnadsförvaltningen ska redovisa detta genom följande nyckeltal i kommunernas miljöbokslut:

Antalet anmälningspliktiga tvättanläggningar, eller motsvarande storlek, som klarar respektive inte klarar utsläppsmålen.

Uppföljning och revidering

Miljö- och byggnadsförvaltningen är den tillsynsmyndighet som ansvarar för uppföljning av att alla verksamheter med fordonstvätt klarar utsläppsmålen enligt tidsplanen. Ett beslut om förbud mot fordonstvätt kommer, efter individuell bedömning, att utfärdas till de verksamheter som inte visar att de uppnår utsläppskraven enligt tidsplanen.

Riktlinjer för fordonstvätt i Mariestad, Töreboda och Gullspång ska årligen ses över och vid behov revideras, så att alla lagar och bästa möjliga teknik för fordonstvätt ständigt är aktuella.